

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 10 december 2020

Saken

Utbetalning

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden för studiestöd avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN var beviljad studiemedel under del av höstterminen 2020.

CSN beslutade senare att upphäva beslutet om studiemedel och avskryva ärendet. Som skäl till beslutet anförde CSN att NN inte styrkt att han studerar och att han därför inte har rätt till studiemedel.

NN överklagade beslutet, bifogade ett kursbevis och anförde att han hoppas att detta räcker som bevis för att han studerat och att han är berättigad till studiemedel.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet.

På nämndens begäran inkom CSN, genom dess rättsavdelning, därefter med ett yttrande och anförde bland annat följande. För att få en utbetalning av studiemedel ska den studerande styrka att han eller hon bedriver de studier för vilka studiemedlen beviljats. Detta sker genom att den studerande ska lämna en studieförsäkran till CSN. Om den studerande inte styrker att han eller hon bedriver de studier för vilka studiemedlen beviljats före utgången av den tidsperiod som studiemedlen avser (beviljningsperioden), är rätten till studiemedlen i fråga förverkad. Den studerande förutsätts då ha klarat sin försörjning på annat sätt och saknar därför behov av studiemedlen i fråga. Om det finns särskilda skäl kan dock studiemedlen betalas ut även om en studieförsäkran kommit in efter beviljningsperiodens slut.

Vad som kan anses utgöra särskilda skäl för att betala ut studiemedel, trots en sen studieförsäkrans framgång av avgöranden från ÖKS. Här fastslås att det kan finnas särskilda skäl om den studerande faktiskt deltagit i den aktuella utbildningen och CSN inte vid lämplig tidpunkt underrättat den studerande om att beslutet om studiemedel kan komma att upphävas om inte studieförsäkrans ges in.

I det aktuella ärendet har NN nu kommit in med ett kursbevis avseende den aktuella beviljningsperioden. Det framgår även av LADOK att han har varit registrerad på kurser under den aktuella perioden. CSN har inte, innan beslutet upphävdes, underrättat NN om att beslutet om studiemedel kunde komma att upphävas om han inte lämnade sin studieförsäkrans inom en viss tid. Det bör därför anses föreligga särskilda skäl för att betala ut pengar, trots att rätten till studiemedel är förverkad. Överklagandet bör därför bifallas.

NN har beretts tillfälle att komma in med synpunkter i anledning av CSN:s yttrande, men han har inte hörts av.

Författningsbestämmelser

I 3 kap. 30 § studiestödslagen (1999:1395) anges följande. Studiemedel får betalas ut endast om det är styrkt att den studerande bedriver de studier för vilka studiemedlen har beviljats.

Den som får studiemedel i form av studielån skall betala sådan avgift som regeringen föreskrivit med stöd av 6 kap. 4 §.

Rätten till studiemedel är förverkad, om den studerande inte före utgången av den tidsperiod som studiemedlen avser har styrkt att han eller hon bedriver studier.

Styrks detta senare, får studiemedlen ändå betalas ut, om det finns särskilda skäl. Rätten till studiemedel är förverkad om den studerande avlider innan studiemedlen har betalats ut.

Av 16 kap. 6 § första stycket CSNFS 2001:1 framgår att vid studier i Sverige kan den studerande få den första utbetalningen av studiemedel i en studiestödsperiod när en studieförsäkrans enligt 7 § har kommit in till CSN.

Av 16 kap. 7 § CSNFS 2001:1 framgår följande. En studieförsäkrans för studier i Sverige enligt 6 § ska innehålla

1. en försäkrans av den studerande om att studierna har påbörjats och att han eller hon avser att studera vid den läroanstalt och utbildning samt under den tid och i den studieomfattning som studiemedel har beviljats för, och
2. läroanstaltens intygande om vilken utbildning som den studerande har påbörjat och registrerat sig på samt uppgifter om utbildningens studieomfattning och tid.

CSN kan komma överens med en läroanstalt om att uppgifterna enligt andra punkten inte behöver lämnas via den studerande, utan att de kan lämnas direkt till CSN så snart den studerande har registrerat sig på utbildningen.

Överklagandenämndens bedömning

Frågan i ärendet är om det finns särskilda skäl att betala ut studiemedel, trots att NN först efter utgången av den tidsperiod som studiemedlen avser har styrkt att han bedrivit studier.

När CSN beviljat studiemedel informerar CSN om nödvändigheten av att den studerande måste lämna en studieförsäkran för att studiemedlen ska betalas ut. Detta anges i information som bifogas beviljningsbeslutet och det framgår också hur den studerande ska gå tillväga för att lämna sin studieförsäkran, vilket som huvudregel kan göras i Mina sidor på CSN:s webbplats eller i CSN:s app. En studieförsäkran ska dels innehålla en försäkran av den studerande om att studierna påbörjats och att han eller hon avser att studera vid den läroanstalt och utbildning samt under den tid och i den studieomfattning som studiemedel har beviljats för, dels läroanstaltens intygande om vilken utbildning som den studerande påbörjat och registrerat sig på, samt uppgift om utbildningens studieomfattning och tid. CSN kan komma överens med en läroanstalt om att läroanstaltens intygande inte behöver lämnas via den studerande utan kan lämnas direkt till CSN så snart den studerande registrerat sig på utbildningen. Det sistnämnda är ett normalförfarande. För de studerande som faktiskt bedrivit avsedda studier har CSN således i normalfallet tillgång till den ena delen av studieförsäkran, även om den studerandes egen del inte kommer in i tid.

Ansvar för att i rätt tid styrka studierna åvilar dock, enligt 3 kap. 30 § studiestödslagen, den studerande själv. Endast om det finns särskilda skäl får studiemedel betalas ut när styrkandet görs för sent. Som angetts ovan framgår det av den information som bifogas CSN:s beslut om beviljning av studiemedel att den studerande själv måste lämna en studieförsäkran till CSN för att studiemedel ska betalas ut. Överklagandenämnden har i tidigare avgöranden, såsom i beslut den 20 september 2004 i ärende diarienummer 2004-03724, ansett att det funnits särskilda skäl att betala ut studiemedel, trots att studieförsäkran lämnats in för sent om det är visat eller kan visas dels att den studerande faktiskt deltagit i utbildningen, dels att CSN inte vid lämplig tidpunkt underrättad den sökande om att beviljningsbeslutet kan komma att upphävas. Som skäl för detta ställningstagande framhöll Överklagandenämnden bland annat att många studerande, trots omfattande tekniska möjligheter, haft svårigheter att få kontakt med CSN.

Enligt Överklagandenämndens mening kan ett sådant argument inte längre fullt ut göras gällande, eftersom studenter numera på enkelt sätt kan lämna sin studieförsäkran elektroniskt. Överklagandenämnden anser därtill att den serviceskyldighet som åligger myndigheten enligt förvaltningslagen inte heller kan anses kräva att det, utöver den information om studieförsäkran som bifogas beviljningsbeslutet, måste skickas ut en påminnelse från CSN om att det finns risk för att beviljningsbeslutet upphävs på grund av utebliven studieförsäkran. Överklagandenämnden vill i sammanhanget också understryka vikten av att den information som bifogas beviljningsbeslutet tydligt informerar om konsekvensen av en utebliven studieförsäkran, dvs. att beslutet kan komma att upphävas. Den omständigheten att CSN inte har skickat en påminnelse kan därför inte, i vart fall inte vid studier i Sverige, anses utgöra ett sådant särskilt skäl som krävs för att betala ut studiemedel i efterhand. Uppgifter om

registrering eller motsvarande på en utbildning kan därmed heller inte generellt utgöra ett sådant särskilt skäl.

För att studiemedel ska kunna betalas ut till NN krävs det därför, enligt Överklagandenämndens mening, att de omständigheter som han själv åberopat utgör sådana nämnda särskilda skäl som krävs för att ändå betala ut studiemedel. Mot bakgrund av det anförda kan de omständigheter som NN åberopat alltså inte anses utgöra sådana särskilda skäl. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Schött

Cecilia Hedenström

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Schött, myndighetschef, Anita Enocksson, Hans Eklund, Sebastian Hasselström, Jessica Levin, Helena Söderberg och Christer Bergqvist

Föredragande: Cecilia Hedenström

Kopia till CSN